

بسمه تعالی

روش های تامین منابع مالی

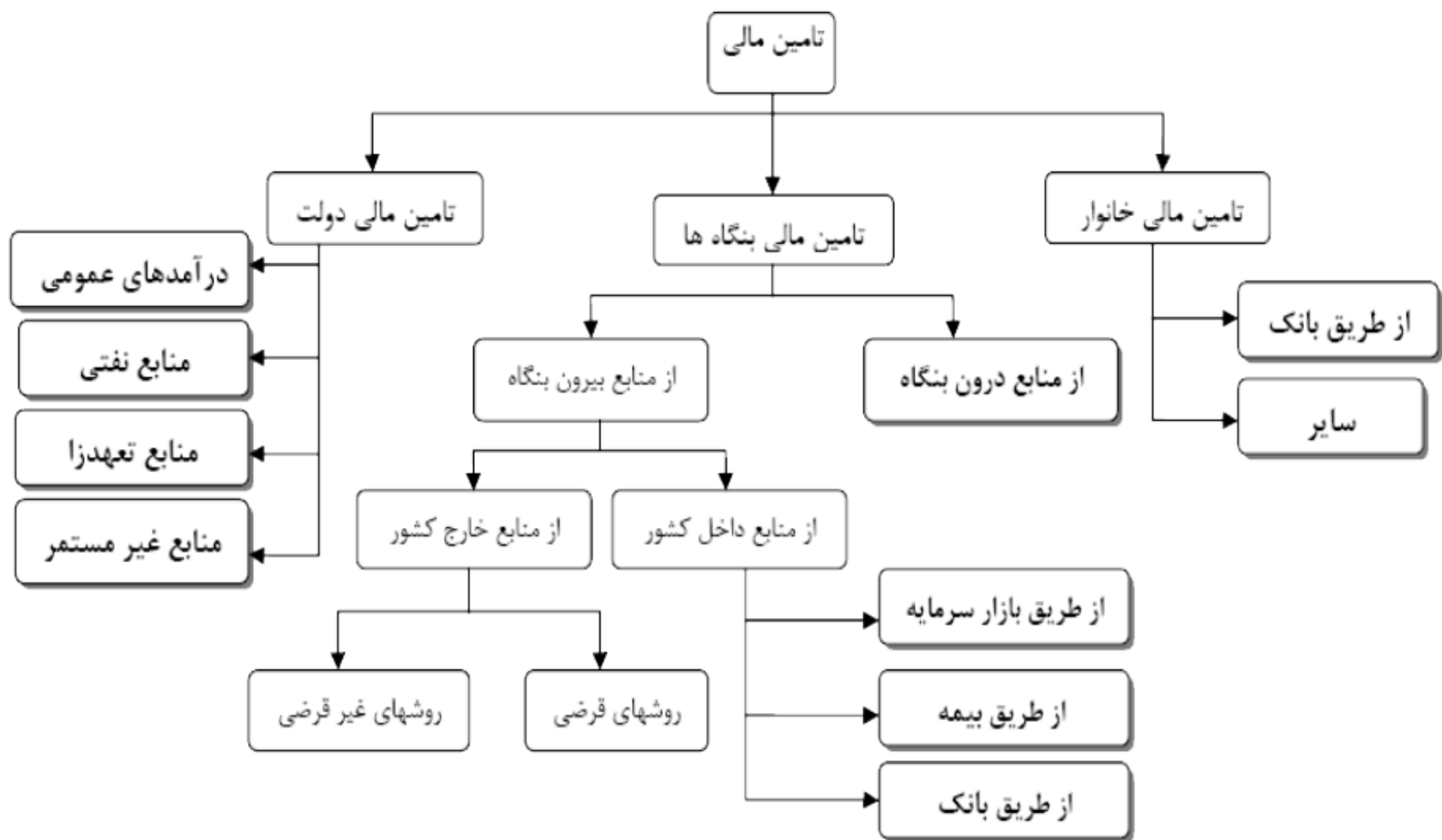
دکتر سعید زرنندی

مهندس سید سعید اکرم

تعریف تامین مالی

به فرآیندی که به دنبال ایجاد، جمع آوری و افزایش منابع مالی یا سرمایه ای برای هر نوع مخارجی است، تامین مالی می گویند.

تامین مالی بنگاه ها

▶ تامین مالی از منابع درون شرکت:

در تامین مالی طرح ها و پروژهها، منابع داخلی شرکت ها بدلیل ارزانتر بودن و کم ریسک بودن از اولویت برخوردارند.

معیارها برای انتخاب روش تامین مالی

▶ هزینه تامین مالی

▶ ریسک کسب و کار

▶ حد بهینه استفاده از هر روش

▶ در دسترس بودن

▶ دوره بازگشت سرمایه

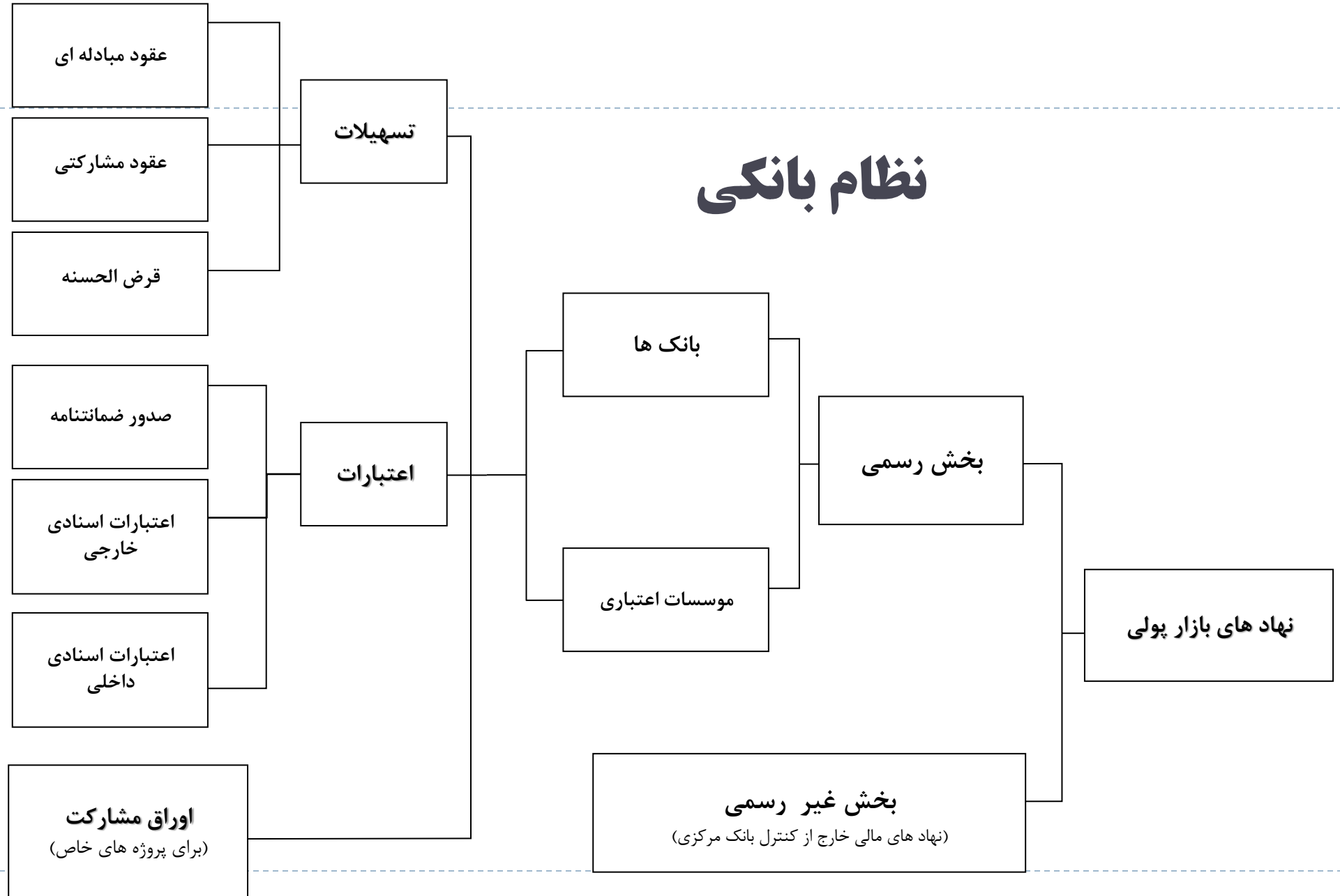
تامین مالی از داخل کشور

منابع مالی در کشور در سه حوزه بانک، بازار سرمایه و بیمه جمع آوری می شود.

این منابع بطور مستقیم یا غیر مستقیم در جهت تامین مالی پروژه های شرکت ها و سایر موارد استفاده می شود.

نظام بانکی

۱- قرض الحسنه

- ۱- فروش اقساطی
- ۲- اجاره به شرط تملیک
- ۳- معاملات سلف
- ۴- مرابحه
- ۵- جعاله

۲- قراردادهای مبادله ای

- ۱- مشارکت مدنی
- ۲- مشارکت حقوقی
- ۳- مضاربه
- ۴- مزارعه
- ۵- تسهیم سود
- ۶- مشارکت در سرمایه
- ۷- خطوط اعتباری
- ۸- استصناع
- ۹- کمک فنی

۳- قراردادهای مشارکتی

تسهیلات

► عقدی است که به موجب آن بانک ها به عنوان قرض دهنده مبلغ معینی را طبق ضوابط مقرر به اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی به صورت قرض واگذار می نمایند . تامین نسبی نیازهای ضروری و عمومی اشخاص حقیقی و حقوقی به صورت وام غیر تجاری و بدون انتظار سود ، مرتفع می سازد.

اجاره به شرط تملیک (Leasing)

- ▶ یک نوع اعتبار میان مدت برای اجرای طرح های صنعتی است که براساس آن تجهیزات سرمایه ای و سایر سرمایه های ثابت مثل کارخانه، ماشین آلات و تجهیزات برای صنایع، صنایع تبدیلی کشاورزی، زیربنایی، حمل و نقل و غیره برای استفاده هر دو بخش خصوصی و عمومی ارائه می شود.

فروش اقساطی (Instalment Sale)

▶ فروش اقساطی شبیه اجاره به شرط تملیک است. با این تفاوت عمده که در فروش اقساطی مالکیت سرمایه در زمان تحویل به ذینفع منتقل می شود. براساس این شیوه، بانک تجهیزات و ماشین آلات را خریداری می کند و با اعمال درصدی سود به ذینفع می فروشد.

- ▶ تسهیلات سلف برای تامین نیاز مالی متقاضی برای تولید کالائی است که قسمتی از هزینه تولید کالا توسط متقاضی انجام و تنها بخشی از هر سرمایه در گردش برای تولید محصول نهائی به صورت تسهیلات بانکی در اختیار او قرار می گیرد.
- ▶ پیش خرید نقدی محصولات واحد های تولیدی به قیمت معین.

► **مراجعه قراردادی** است که به موجب آن عرضه کننده (بانک) ، بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی میرساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود ، آن را به صورت نقدی ، نسبه دفعی یا اقساطی ، به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به متقاضی واگذار می کند.

▶ جعاله قراردادی میباشد که به موجب آن جاعل یا کارفرما در مقابل انجام عمل معین (طبق قرارداد) ملزم به ادای مبلغ یا اجرت معلوم میشود. طرفی که عمل یا کار را انجام می دهد "عامل" یا پیمانکار " نامیده می شود. این عقد در بخش های صنعت و معدن، کشاورزی، ساختمان، بازرگانی و خدمات مورد استفاده قرار می گیرد.

مشارکت مدنی

▶ مشارکت مدنی عبارت است از درآمیختن سهم الشرکه نقدی و یا غیرنقدی متعلق به اشخاص حقیقی و یا حقوقی متعدد به نحو مشاع، به منظور انتفاع و طبق قرارداد. متقاضیان می توانند با توجه به کارآیی این عقد از تسهیلات بانکی استفاده نمایند.

مشارکت حقوقی

▶ مشارکت حقوقی قراردادی است که طی آن بانک قسمتی از سرمایه شرکت‌های سهامی جدید را تأمین و یا قسمتی از سهام شرکت‌های سهامی موجود را خریداری می‌کند و از این طریق در سود آن‌ها شریک می‌شود.

▶ مضاربه، یکی از عقود معین قانون مدنی است که به موجب آن تسهیلات لازم در اختیار اشخاصی که در امر تجارت و بازرگانی اشتغال دارند قرار می‌گیرد که به موجب آن یکی از طرفین (مالک) عهده دار تامین سرمایه نقدی) می‌شود. طرف دیگر (عامل) با آن تجارت کرده و در سود حاصله، هر دو طرف شریک باشند.

- ▶ مزارعه یکی از روش‌های تامین مالی کوتاه مدت در بخش کشاورزی است، که به موجب آن یکی از طرفین در زمین دیگری به کشاورزی می‌پردازد و محصول را آن طور که عرفاً رایج است تقسیم می‌کنند، یکی از شرایط شرعی مزارعه آن است که تمام محصول به یکی از طرفین اختصاص داده نشود.
- ▶ حداکثر طول مدت مزارعه یک سال است.

تسهیم سود (Profit Sharing)

► نوعی از مشارکت است که طبق آن دو یا چند شریک برای تامین مالی یک شرکت، سرمایه ای را فراهم می کنند. مشارکت کنندگان به نسبت سهمی که فراهم کرده اند در سود یا زیان شرکت، شریک هستند.

مشارکت در سرمایه (Equity Participation)

▶ در این روش تامین مالی بانک در سرمایه شرکت های در حال فعالیت یا جدید در بخش خصوصی یا عمومی مشارکت می کند. مشارکت بانک حداکثر معادل یک سوم سرمایه ثبت شده است.

خطوط اعتباری (Line of Financing)

▶ طبق این شیوه، بانک از طریق اعطای تسهیلات، اجاره به شرط تملیک و فروش اقساطی به منظور کمک به رشد و توسعه صنایع کوچک و متوسط کشورهای عضو (عموما در بخش خصوصی) اعتبار می دهد.

استصناع (Istisna's) :

▶ این شیوه تامین مالی یک نوع جدید از تامین اعتبار برای اجرای طرح های صنعتی و تجارت کالاهای سرمایه ای و افزایش تولید صادراتی کشورهای عضو است. استصناع قراردادی برای تولید کالاهای تولیدی یا دیگر دارایی هاست که براساس آن تولیدکننده تعهد می کند، کالاهای مشخص را مطابق با ویژگی معین، با نرخ مشخص و در یک زمان خاص تولید کند.

کمک فنی (Technical Assistance)

علاوه بر موارد مزبور، بانک برخی کمک های فنی را نیز به صورت بلاعوض یا وام برای فراهم آوردن مهارت های فنی جهت کمک به طرح ها مانند تهیه مطالعات امکان سنجی، طراحی و مهندسی، نصب و ارائه خدمات مشاوره ای از قبیل تعیین سیاست ها، مطالعات بخش ها، تحقیقات و غیره به کشورهای عضو کمتر توسعه یافته اعطا می کند.

منابع تامین مالی از طریق بازار سرمایه و سهام

تامین سرمایه از طریق پذیرش شرکت ها در بورس اوراق بهادار به گسترش بازار سرمایه و تقویت شرکتها می انجامد، این عمل دارای مزایای متعددی برای ناشر متقاضی پذیرش است، که در زیر به برخی از آنان اشاره می شود.

- ▶ سهولت تامین مالی برای طرح های توسعه از طریق انتشار اوراق مشارکت
- ▶ برخورداری از مشوق های دولت مانند معافیت مالیاتی
- ▶ سهولت در تغییر ترکیب سهام داران و انتقال پذیری مالکیت
- ▶ سهولت در تامین مالی از طریق سامانه های بانکی در مقایسه با شرکت های غیر بورسی

تجهیز و تخصیص منابع مالی در صنعت بیمه

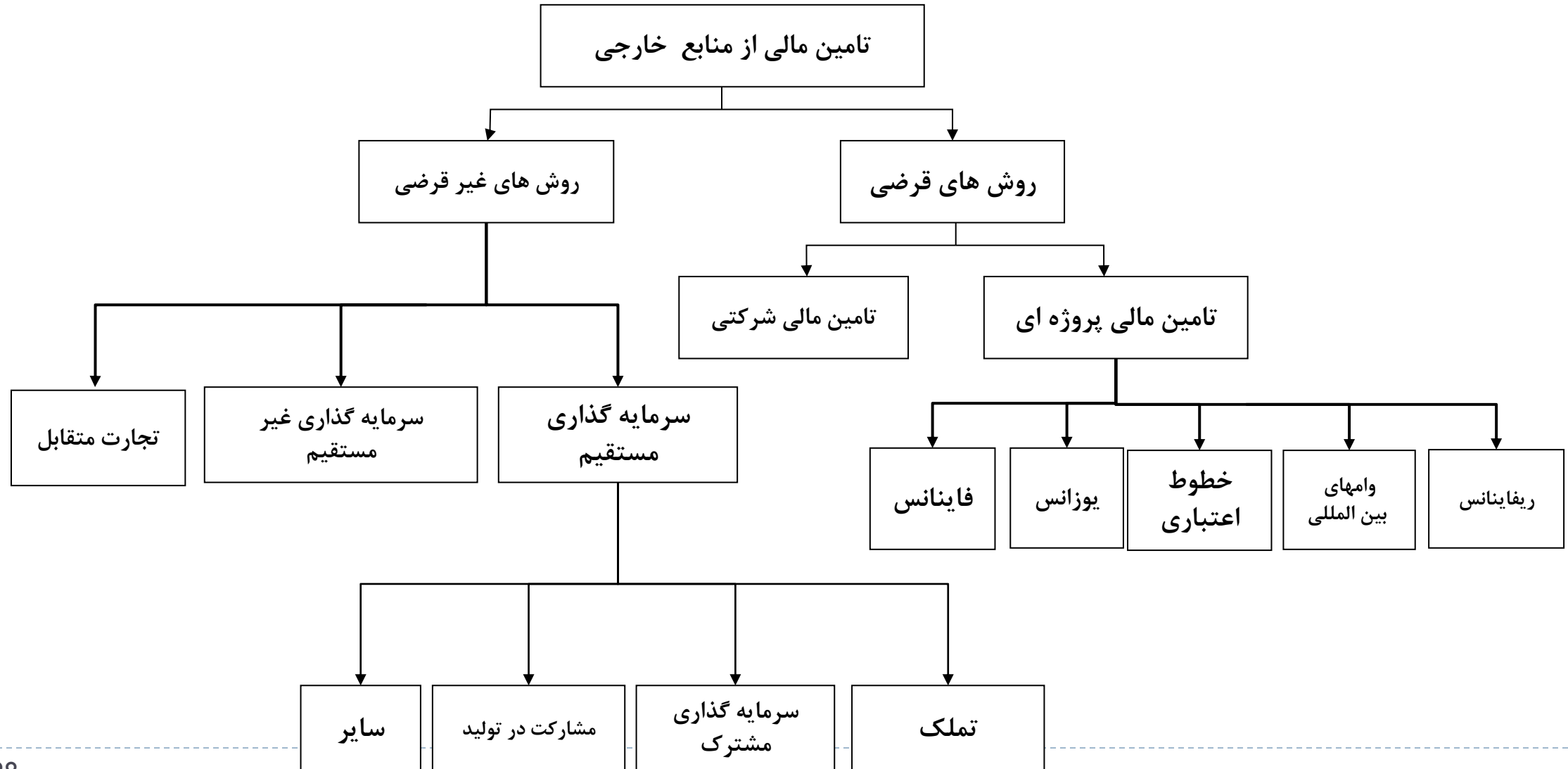
- ▶ به طور کلی سرمایه گذاری شرکت های بیمه در بازارهای مالی و پولی به استناد آئین نامه ۶۰ شورای عالی بیمه انجام می گیرد.
- ▶ مطابق این قانون، موسسه بیمه موظف است حداقل سی درصد از منابع سرمایه گذاری ابتدای دوره را به صورت سپرده ها بانکی و اوراق مشارکت که با تضمین دولت یا بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران یا سایر بانک ها منتشر شده باشد، سرمایه گذاری کند.

مدیریت ریسک فرآیندهای تامین مالی

• صنعت بیمه علاوه بر اینکه می تواند با تخصیص منابع خود باعث افزایش منابع در نظام مالی کشور شود، می تواند با پوشش ریسک فعالیت های مالی و اقتصادی فرآیند تامین مالی را گسترده تر کرده و بهبود ببخشد. از جمله بیمه هایی که نقش روشنی بر روی کاهش ریسک فرآیند تامین مالی می توانند داشته باشند عبارت اند از:

- بیمه سپرده
- بیمه اعتباری
- بیمه عدم النفع
- بیمه نوسانات نرخ ارز

تامین مالی از منابع خارج از کشور

روش های قرضی تامین مالی خارجی

▶ تامین مالی شرکتی

در این نوع تامین مالی کشور یا موسسه وام دهنده علاوه بر اعطای وام، به نحوه هزینه شدن آن نیز نظارت کامل داشته و نوع مصرف را از ابتدا با وام گیرنده شرط می کند.

روش های قرضی تامین مالی خارجی

▶ تامین مالی پروژه‌های

تامین مالی پروژه‌های عبارت است از تاسیس و به وجود آمدن یک موسسه تامین مالی مستقل قانونی با هدف تامین مالی پروژه‌های زیربنایی.

در این نوع تامین مالی کشور یا موسسه وام‌دهنده هیچ‌گونه شرطی را برای نحوه مصرف وام پرداختی قرار نمی‌دهد و در واقع فاز تامین مالی از فاز اجرایی آن کاملاً جدا است.

روش های تامین مالی پروژه ای

▶ فاینانس:

یک بانک یا موسسه تجاری خارجی وامی را به منظور عملیات معینی به کشور و یا شرکت مشخصی پرداخت کرده و در واقع کنترلی روی هزینه کردن آن ندارد و بنابراین تعهدی نیز برای به ثمر نشستن طرح نداشته و در سررسیدهای تعیین شده ای اصل و فرع آن را از طرف قرارداد و یا بانک تضمین کننده قرارداد دریافت می کند.

- فاینانس خودگردان
- فاینانس غیر خود گردان

روش های تامین مالی پروژه ای

► ریفاینس:

ریفاینانس نوعی گشایش اعتبار اسنادی می باشد که فروشنده/ ذینفع در زمان معامله اسناد طبق شرایط اعتبار وجه اسناد را به صورت نقد از بانک کارگزار دریافت می نماید و خریدار با توجه به قرارداد منعقد شده با بانک در زمان تعیین شده در قرارداد اقدام به پرداخت وجه اسناد می نماید. حداکثر مهلت خریدار برای پرداخت وجه اسناد یک سال می باشد.

روش های تامین مالی پروژه ای

یوزانس: ▶

به معنی توافق بر پرداخت قیمت فناوری و تجهیزات دریافت شده در قبال ارائه برات مدت دار می باشد. یکی از روش های استقراض کوتاه مدت، یوزانس (ورود کالا و خدمات به شکل نسبه) می باشد.

روش های تامین مالی پروژه ای

▶ خطوط اعتباری:

در این حالت دریافت کننده خط اعتباری بدون پرداخت هیچ گونه پولی اجازه می یابد به اندازه معینی از تولیدات یا خدمات اعطاکننده خط اعتباری استفاده کرده و مطابق توافقات قبلی اقدام به بازپرداخت آن کند.

روش های تامین مالی پروژه ای

► وام های بین المللی:

این روش به برقراری مشروط و مشخص برای استفاده از وام و اعمال کنترل موسسه وام دهنده بر نحوه هزینه شدن وام در زمان اجرای پروژه برمی گردد.

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

- ▶ سرمایه گذاری مستقیم خارجی Direct Investment
- ▶ سرمایه گذاری غیر مستقیم خارجی Indirect Investment
- ▶ تجارت متقابل Counter trade

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

▶ سرمایه گذاری مستقیم خارجی Direct Investment

منظور از سرمایه گذاری مستقیم خارجی، مشارکت یک یا چند سرمایه گذار خارجی در سهام ثبت شده یک موسسه داخلی است که حق و حقوقی را برای سرمایه گذار ایجاد می کند.

انواع روش های سرمایه گذاری مستقیم خارجی:

تملك یا خرید، ایجاد شعبه فرعی از شرکت، سرمایه گذاری مشترک، مشارکت در تولید، مشارکت در سود و مشارکت زمانی

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

▶ سرمایه گذاری غیر مستقیم خارجی Indirect Investment

هر نوع سرمایه گذاری که در آن سرمایه گذار خارجی مایل یا واجد شرایط لازم برای داشتن سهمی از سرمایه و مالکیت مشترک نباشد در این طبقه وسیع که با عنوان سرمایه گذاری غیرمستقیم شناخته می شود جا می گیرد.

تفاوت این روش با سرمایه گذاری مستقیم در این است که در اینجا سرمایه گذار در روند اجرای پروژه وارد نشده و نظارتی ندارد و از نظر مالی تیز تعهداتی نمی سپارد؛ تنها در صورت سود یا زیان پروژه، بر اساس سهم الشراکه داده شده، سود دریافت می کند.

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

انواع قراردادهای سرمایه گذاری غیر مستقیم خارجی Indirect Investment

✓ BOT (ساخت، بهره برداری، واگذاری)

✓ BOO (ساخت، بهره برداری، مالکیت)

✓ BLT (ساخت، اجاره، انتقال)

✓ BLO (ساخت، اجاره، بهره برداری)

✓ DBOM (طراحی، ساخت، بهره برداری، نگهداری)

✓ ROT (احیاء، بهره برداری، انتقال)

✓ ROO (احیاء، بهره برداری، مالکیت)

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

▶ تجارت متقابل Counter trade

در این نوع از سرمایه گذاری کشور یا موسسه سرمایه گذار در قبال فراهم سازی منابع نقدی (سرمایه لازم برای خرید تجهیزات و نیروهای تولید) و غیرنقدی (تجهیزات، تکنولوژی، دانش فنی و...) مورد نیاز برای اجرای پروژه، اصل سرمایه (مالی و غیرمالی) خود را به همراه سود انتظاری از محل محصولات یا خدمات تولیدی همان پروژه یا طرح های داخلی دیگر و یا در برخی موارد به صورت معادل ارزی می نماید.

مهم ترین روش های معاملات جبرانی: معاملات تهاتری، خرید متقابل، افست، بیع متقابل است

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

▶ انواع قراردادهای تجارت متقابل Counter trade

✓ معاملات تهاتر (Barter):

مبادله مستقیم کالاها بدون انتقال پول.

✓ خرید متقابل (purchase Counter):

قرارداد جداگانه ای است که از یک سو بر فروش کالا و از سوی دیگر بر تعهد صادرکننده به خرید از طرف تجاری خود تاکید می نماید.

✓ افسست (Offset):

صادرکننده تجهیزات (غالبا هواپیمایی و نظامی) تعهد می نمایند که قطعات مورد استفاده در این تجهیزات یا محصولات دیگر از کشور واردکننده خریداری نموده یا موجبات خریداری آنها را فراهم نمایند.

روش های غیر قرضی تامین مالی خارجی

▶ انواع قراردادهای تجارت متقابل Counter trade

✓ **بیع متقابل (Buy Back):**

یکی از شیوه های رایج معاملات و تجارت متقابل در دنیا است که در آن سرمایه گذار خارجی منابع مالی نقدی و غیر نقدی (ماشین آلات, تجهیزات تولیدی یا یک کارخانه کلی) را جهت توسعه و یا نوسازی بنگاه اقتصادی سرمایه پذیر در اختیار بنگاه قرار می دهد و در مقابل محصولاتی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم به وسیله تسهیلات تولید شده، بابت تمام یا بخشی از بهای تسهیلات ع در مدت زمانی مشخص دریافت می شود.

✓ **اوراق قرضه (Bonds):**

ورقه بدهی می باشد که خریدار آن به عنوان طلبکار شرکت محسوب می شود و شرکت متعهد است بهره آن را در موعد مقرر و اصل آن را در سررسید پرداخت نماید.

✓ **جبران (Compensation):**

بهای کالای صادر شده (تجهیزات و ماشین آلات و ...) باید به وسیله واردات کالا از آن کشور جبران گردد.

ابزار تامین مالی اسلامی (صکوک)

گونه‌های مختلفی از اوراق بهادار اسلامی طراحی شده که به سه گروه عمده تقسیم می‌شوند.

- ▶ ابزارهای مالی غیر انتفاعی جهت تامین مالی اهداف خیرخواهانه،
- ▶ ابزارهای مالی انتفاعی با سود معین برای سرمایه‌گذاران ریسک‌گریز
- ▶ ابزارهای مالی انتفاعی با سود انتظاری برای سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر

ابزار تامین مالی اسلامی (صکوک)

▶ انواع صکوک (از نظر سازمان حسابداری و حسابرسی موسسه‌های مالی اسلامی (AAOIFI) مستقر در کشور بحرین)

۱- صکوک اجاره، ۲- صکوک مشارکت، ۳- صکوک مضاربه، ۴- صکوک مالکیت دارایی‌هایی که در آینده ساخته می‌شود، ۵- صکوک مالکیت منافع دارایی‌هایی که در آینده ساخته می‌شود، ۶- صکوک نماینده سرمایه گذاری، ۷- صکوک مالکیت منافع دارایی‌های موجود، ۸- صکوک مزارعه، ۹- صکوک مساقات، ۱۰- صکوک سلم، ۱۱- صکوک ارائه خدمات، ۱۲- صکوک استصناع، ۱۳- صکوک حق الامتیاز و ۱۴- صکوک مرابحه.

انواع اوراق بهادار اسلامی از دیدگاه کمیته تخصصی فقهی بورس اوراق بهادار تهران

از میان انواع صکوک اشاره شده، موارد زیر در کمیته فقهی بورس اوراق بهادار بررسی و به تصویب رسیده اند:

- ▶ **اوراق اجاره:** اوراق اجاره، اوراق بهاداری است که براساس عقد اجاره منتشر می‌شود و نشان دهنده مالکیت مشاع دارندگان آن، در دارایی مبنای انتشار اوراق است که اجاره داده می‌شود. اوراق اجاره دارای انواعی است.
- ▶ **اوراق مرابحه:** اوراق بهاداری هستند که دارندگان آنها به صورت مشاع مالک دارایی مالی (دینی) هستند که بر اساس قرارداد مرابحه حاصل شده است. این اوراق بازدهی ثابت داشته و قابل خرید و فروش در بازار ثانوی می‌باشند .
- ▶ **اوراق مضاربه:** اوراق بهاداری است که براساس عقد مضاربه طراحی می‌شود
- ▶ **اوراق جعاله:** اوراق جعاله، اوراق مالکیت مشاع دارایی (کار، خدمت یا کالایی) است که براساس قرارداد جعاله تعهد انجام و تحویل شده است.

انواع اوراق بهادار اسلامی از دیدگاه کمیته تخصصی فقهی بورس اوراق بهادار تهران

- ▶ **اوراق استصناع:** شرکت‌های دولتی و خصوصی که درصدد احداث یا توسعه پروژه خاصی هستند، می‌توانند با استفاده از اوراق بهادار استصناع، به احداث پروژه اقدام کنند و قیمت آن را طبق زمان‌بندی معینی از محل بودجه سالانه یا از طریق واگذاری واحدهای ساخته شده به تدریج بپردازند.
- ▶ **اوراق رهنی:** از منظر فقهی، اکثر تسهیلات اعطایی از طرف بانک‌های بدون ربا قابل تبدیل به اوراق بهادار هستند لکن از این میان تسهیلات فروش اقساطی و اجاره به شرط تملیک از اولویت برخوردارند
- ▶ صکوک مزارعه و مساقات نیز به تصویب کمیته رسیدند.

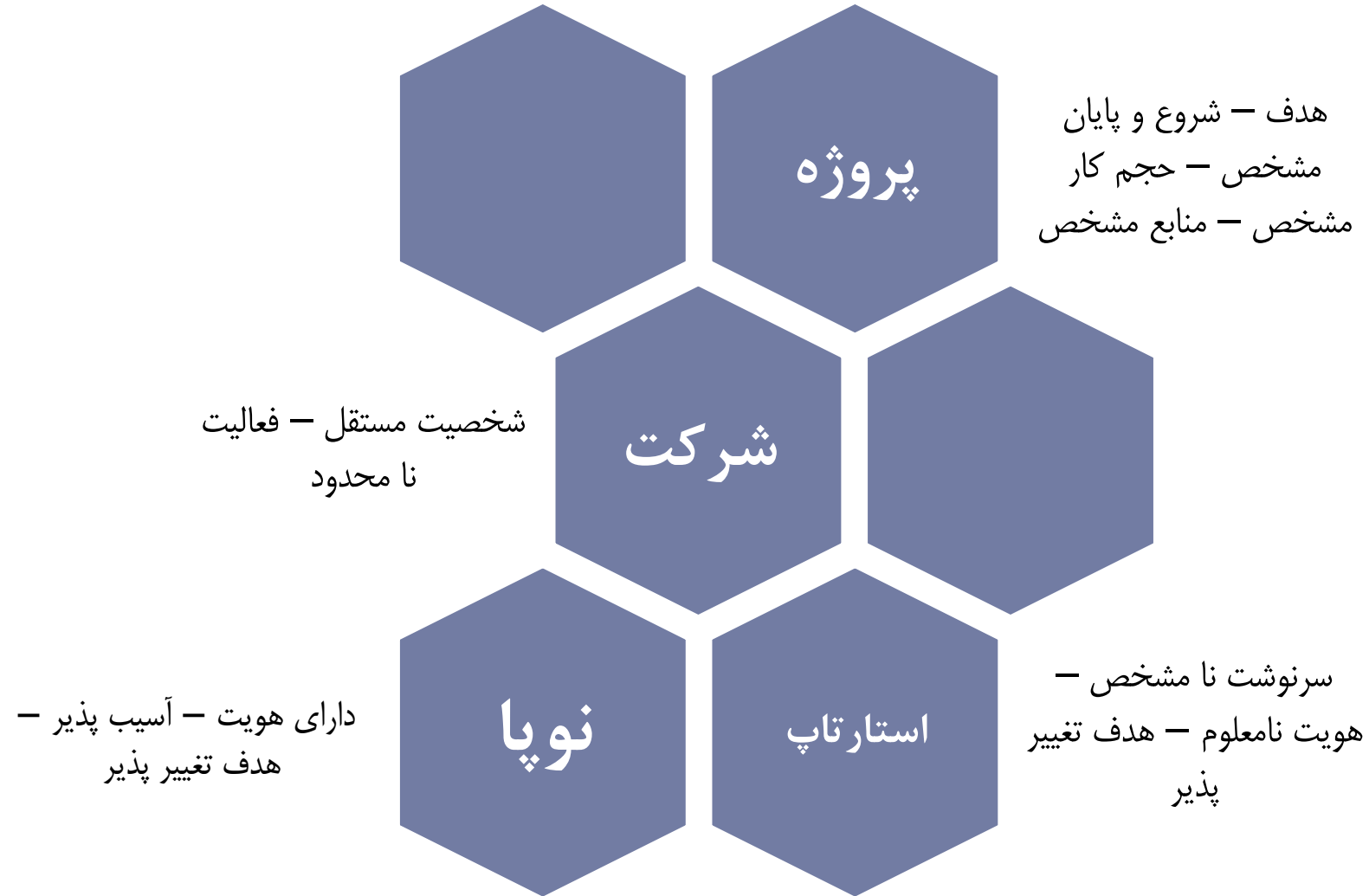
تامين مالي اسلامي

خيريه ▶

وقف ▶

تامین مالی نوآوری و سرمایه گذاری جسورانه

تامین مالی نوآوری و سرمایه گذاری جسورانه

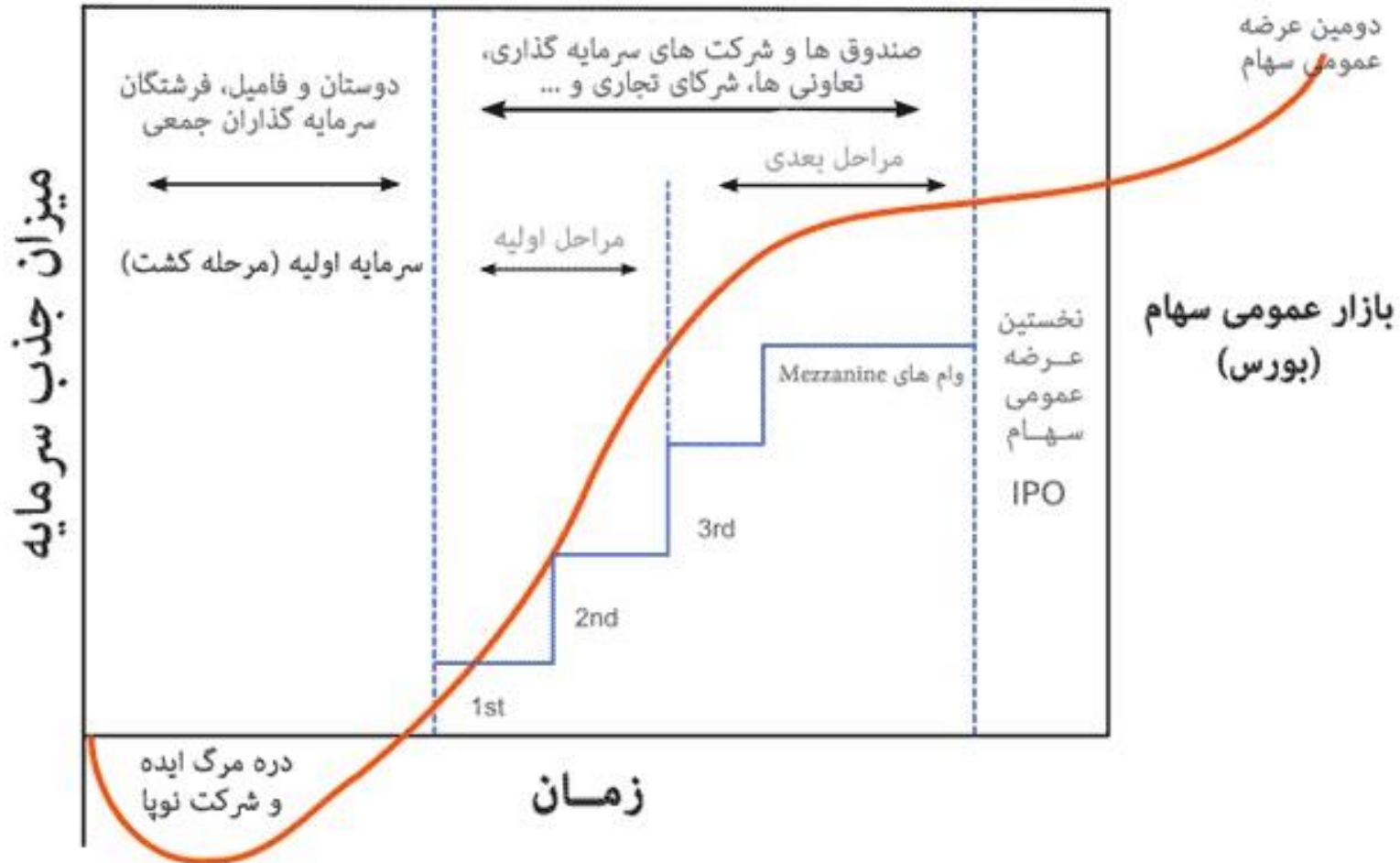

تعریف استارتاپ ▶

- موقتی
- گسترش پذیر
- مقیاس پذیر
- تکرار پذیر
- عدم قطعیت

تامین مالی نوآوری و سرمایه گذاری جسورانه

▶ چرخه سرمایه گذاری در استارت‌آپ‌ها

تامین مالی نوآوری و سرمایه گذاری جسورانه

- ▶ Accelerators
- ▶ Angel investors
- ▶ VC
- ▶ CVC
- ▶ Crowdfunding